

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Семанчина В.О.

аспірант,

Науковий керівник: Федяєва В.Л.

доктор педагогічних наук, професор,

Херсонський державний університет

РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТА

Сучасне суспільство ставить молодь у жорсткіші рамки для вдалого працевлаштування та творчого розвитку, тому молодому спеціалістові будь-якої сфери діяльності необхідно бути освіченим, мобільним, активним. Кожен студент вищого навчального закладу сьогодні – це насамперед талановитий організатор, справжній лідер та досвідчений управлінець. Студентське самоврядування відіграє значну роль у житті сучасної молоді, у відстоюванні прав та інтересів студентів, виховання та розвитку їх лідерських якостей, організації раціонального та різнопланового дозвілля [5, с. 13]. У контексті сучасної інтеграції до Європейського освітнього простору та швидкій зміні вектора освітнього процесу студентське самоврядування розглядається як невід’ємний елемент освітньо-виховного середовища вищої школи. Таким чином, завдання сучасного європейського університету спрямоване не тільки на професійне навчання майбутнього фахівця, а в першу чергу, на формування та розвиток управлінських, організаторських якостей студентів, бо саме особистий розвиток людини відіграє значну роль її подальшому професійному становленні [9, с. 242].

Одним із механізмів такого формування виступає студентське самоврядування, оскільки активна участь студентів у громадянському житті передбачає розвиток навичок планування, організації, управління та контролю, що необхідне як для педагога так й для майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу. Рівень сформованості управлінської культури студентської громади прямо пропорційний ефективності роботи органів студентського самоврядування та кількості залучених до них студентів [9, с. 242].

Студентська молодь як особлива соціально-демографічна група є найбільш чутливою до змін, що відбуваються у сучасному суспільстві [3, с. 12].

Саме під час діяльності органів студентського самоврядування в стінах вищого навчального закладу студент опиняється в умовах, максимально наближених не тільки до майбутньої професійної

діяльності, а й до творчої, інноваційної, моделюючої діяльності, спрямованої на вдосконалення освітньо-виховного процесу та соціально-педагогічних умов формування управлінської культури майбутніх фахівців [3, с. 14].

На думку В. Мокляка успіх реформування вітчизняної освітньої системи багато в чому залежить від використання позитивного досвіду педагогічної спадщини, ретроспективного аналізу розвитку університетів та функціонування студентського самоврядування [4, с. 10].

У сучасних умовах проблема студентського самоврядування актуалізується, що зумовлено демократичними трансформаціями життя суспільства. «Студентське самоврядування» – одна із форм організації студентського середовища, яка базується на добровільних виборних засадах. Основними ознаками самоврядування є: належність влади всьому колективу, її здійснення колективом безпосередньо або через обрані органи; партнерська участь у навчально-виховному процесі та внутрішньому керівництві закладом освіти; самоконтроль та саморегуляція завдяки прийняттю норм моралі; обстоювання та захист спільних різнобічних інтересів на основі самодіяльності та самовідповідальності. Студент стає партнером викладача в навчально-виховному процесі сучасної вищої школи [4, с. 16].

Сучасні суспільно-політичні умови сприяють розвитку студентських самоврядних організацій, втіленню в життя прогресивних ідей молоді. Розглядаючи студентське самоврядування з точки зору його виховних можливостей [6, с. 272], а саме впливу на свідомість особистості молодої людини як незалежного фактора, слід наголосити, що воно передбачає не тільки активну участь студентів у громадському житті, а й втілення вищезазначених принципів студентського самоврядування у процес планування, виконання та оцінки діяльності. Ці принципи визначають ефективність роботи студентського самоврядування.

Є. Сухова вважає, що в процесі самоврядування студенти послідовно проходять етапи кожного виду організаційної діяльності [1, с. 37]: адаптаційно-діагностичний етап охоплює загальну професійну підготовку, під час якої студенти отримують вміння та навички особистої організації виховного процесу, знайомляться з основами та елементами організації виховних заходів, формують здатність до самостійної роботи; проектно-дослідницький етап – це діяльність студентів у вигляді конкретних теоретичних, експериментальних та практичних розробок та нововведень; організаційно-виховний етап розглядається як реалізація студентами своєї майбутньої професійної діяльності у якості фахівця будь-якої сфери діяльності. На цьому етапі студенти мають змогу осмислити свою подальшу професійну діяльність. Саме тут відбувається формування громадянської позиції студента, котра стає основою його подальшої активної позиції та підґрунтям розвитку організаторських та творчих здібностей особистості [1, с. 39].

На нашу думку, доцільним є додати в цей перелік організаційно-управлінський етап. Який буде передбачати формування навичок планування, організації, правління та контролю. Цей етап стане основою для формування особистості майбутнього керівника та вдосконалення рівня управлінсько-професійної культури менеджера освіти. Саме цей етап є визначним для розкриття вищезазначеної мети. Перед тим, як досліджувати процес формування управлінської культури та вплив діяльності органів студентського самоврядування на рівень сформованості управлінської компетентності майбутнього керівника, доцільним є окреслити головні теоретичні питання управлінської культури. Аналіз наукових підходів до змісту ключових питань засвідчує, що поняття «управлінська культура» є близьким до поняття «культура управління», однак вони не тотожні. Перше характеризує професійно-особистісні якості спеціаліста, другі – особливості його професійної діяльності. Управлінська культура є важливою передумовою культури управління [6, с. 272].

Порівнявши погляди науковців (В. Белоліпецький, Л. Павлова, Ю. Пелеха, Т. Пономаренко, Ю. Ступак та ін.) можемо говорити про те, що формування, розвиток та функціонування управлінської культури здійснюється під час практичної діяльності суб'єктів управління. Однак, для того щоб досягнути високого рівня управлінської культури необхідно не тільки володіти теоретичними знаннями про сутність управління, а й навчитися застосовувати управлінські методи на практиці. Вивчення специфіки діяльності органів студентського самоврядування, дає змогу говорити про те, що участь студентів в діяльності студентських спільнот позитивно впливає не тільки на розвиток здібностей студента та його особистісно-вольових якостей, а й на формування належного рівня управлінської культури для подальшого професійного зростання майбутнього керівника. Аналіз теоретичних засад управлінської культури дає змогу розкрити поняття управлінської культури студентської молоді, що визначається як сукупність якостей особистостей студента, котра актуалізується на трьох рівнях: саме управління, співуправління, самоуправління) [3, с. 16]. Це дозволяє залучити студентів до управлінських знань та вмінь, шляхом визначення їх ціннісних орієнтацій в контексті майбутньої управлінської діяльності.

Головним стратегічним напрямком діяльності студентського самоврядування є не тільки виявити й розвинути лідерські якості студентської молоді, а й сприяти формуванню основ управлінської культури, адже не кожен може бути лідером колективу, але кожному студенту у подальшому професійному й побутовому житті стануть у нагоді якості управлінця. Важливою умовою успішного засвоєння інформації є не тільки її теоретичне осмислення, а й, найголовніше, її практичне провадження у повсякденній діяльності. Саме залучення до органів самоврядування дає змогу студентській молоді активно

використовувати набуті знання на практиці, в процесі діяльності студентського активу університету.

Таким чином, формування професійної компетенції (засвоєння знань та умінь) студентів вищого навчального закладу в процесі студентського самоврядування спрямоване на підготовку якісно нового фахівця, готового до роботи у сучасних умовах, здатного вільно адаптуватися до педагогічних інновацій в роботі загальноосвітнього закладу та швидко реагувати на перспективні моделі розвитку соціального та економічного суспільства.

Особливості діяльності студентів під час роботи в органах студентського самоврядування має широкий спектр можливостей для розвитку особистості, виховання перспективного професіонала, керівника, здатного сміливо приймати самостійні педагогічні рішення. Все це формує самостійне мислення, організаторські, комунікативні та управлінські здібності, соціальну активність, що є невід'ємною умовою формування управлінської культури майбутнього керівника школи.

Список використаних джерел:

1. Зубенко Н.Ю., Сухова Е.И. Формирование профессиональной компетентности студентов педагогического колледжа в процессе студенческого самоуправления / Е.И. Сухова, Н.Ю. Зубенко // Компетентностный подход в обучении. – № 11. – 2010. – С. 37-39.
2. Карамушка Л.М. Створення іміджу навчального закладу як важливий напрямок менеджменту освіти / Л.М. Карамушка // Управління сучасними навчально-виховними закладами освіти : матеріали міжрег. наук.-практ. кофн. – Запоріжжя, 1996. – С. 11-15.
3. Маури А.А. Формирование управленческой культуры будущих менеджеров в вузе: автореф. дис. на соискание уч.степени канд.пед.наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / А.А. Маури. – Нижний Новгород, 2009. – 20 с.
4. Мокляк В.М. Студентське самоврядування в історії розвитку вищої школи України (XIX-поч. XX ст.) : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.01 / В.М. Мокляк. – Полтава, 2011. – 20 с.
5. Польова Т.В. Роль студентського самоврядування у формуванні всебічно розвиненої особистості / Т.В. Польова // Збірник наукових праць. – № 4. – Харків, 2012. – С. 13-14.
6. Пономаренко Т.О. Теоретичні засади культуро-відповідального управління дошкільною освітою: монографія / Т.О. Пономаренко. – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2008. – 272 с.
7. Ступак О.Ю. Особливості формування управлінської культури студентів педагогічних ВНЗ у діяльності органів студентського самоврядування / О.Ю. Ступак // Наука і освіта. – № 7. – 2010. – С. 242-244.